

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc

w sprawie z wniosku J.S.
przy uczestnictwie A.J.L. i S.L.
o zniesienie współwłasności i o zobowiązanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 listopada 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania A.J.L.
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 25 marca 2016 r., sygn. akt IX Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza na rzecz wnioskodawczyni oraz uczestniczki S. L. w częściach równych od A.J.L. kwotę 5400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem odwoławczym, którego wymogi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c. wskazując na jej cechy konstrukcyjne i nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie do rozpoznania oraz jego uzasadnienia.

Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy

kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym. W przypadku powołania we wniosku przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ.). Powołanie we wniosku przesłanki określonej w punkcie drugim wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.). Dla skutecznego natomiast powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Brak podstaw do przyjęcia, że wskazane przez skarżącego wątpliwości związane z treścią art. 618 § 1, 2 i 3 k.p.c. oraz art. 212 § 2 k.c. można zakwalifikować jako istotne zagadnienia prawne, a więc zagadnienia cechujące się nowością i dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie. Zagadnienia dotyczące powinności sądu drugiej instancji wydania postanowienia wstępnego co do przedmiotu sporu o własność zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym, formy rozstrzygnięcia o przedmiocie takiego sporu i rodzaju środka odwoławczego wynikają z oczywiście błędnego poglądu skarżącego, że sąd drugiej instancji rozpoznając przekazaną do postępowania o zniesienie współwłasności sprawę o prawo własności działa jako sąd pierwszej instancji. Nie budzi sporu w orzecznictwie i doktrynie, że zgłoszenie roszczeń, o których mowa w art. 618 § 1 k.c. dopuszczalne jest do daty zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji a zgłoszenie ich przed sądem drugiej instancji dopuszczalne jest wówczas,

gdy stały się wymagalne w trakcie postępowania międzyinstancyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 447/07, nie publ. i orzeczenia w nim powołane, z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 330/10, nie publ., z dnia 14 kwietnia 2016 r., IV CSK 593/15, nie publ.). Zgłoszenie roszczenia z tytułu sporu o własność po raz pierwszy przed sądem drugiej instancji nie powoduje jego przekształcenia w sąd pierwszej instancji, lecz jest rozpoznawane przez ten sąd, jako sąd drugiej instancji w ramach art. 378 k.p.c. merytorycznie, z dokonaniem własnych ustaleń faktycznych i ustaleniem podstawy prawnej. Sprawa pomiędzy współwłaścicielami o stwierdzenie obowiązku złożenia przez obdarowanego oświadczenia woli co do przeniesienia na darczyńcę przedmiotu odwołanej darowizny jest sporem o własność w rozumieniu art. 618 § 1 k.p.c., a moment odwołania darowizny i złożenia pozwu jest zależny wyłącznie od darczyńcy; stąd dokonanie takiej czynności dopiero w toku postępowania odwoławczego z powołaniem się na okoliczności występujące od kilku lat a więc także w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji usuwa konieczność odniesienia się do argumentu jednoinstancyjności. Wydanie postanowienie wstępnego rozstrzygającego spór o własność na podstawie art. 618 § 1 zd. 2 k.p.c. jest fakultatywne, a zatem udzielenie generalnej odpowiedzi na pytanie czy sąd powinien wydać postanowienie wstępne w opisanej sytuacji procesowej, jest niemożliwe z uwagi na uzależnienie jego wydania od dokonania przez sąd orzekający oceny wszystkich okoliczności danej sprawy. Postanowienia wstępne, przewidziane w art. 618 § 1 k.p.c., mają szczególny charakter, ponieważ rozstrzygają samodzielnie, ostatecznie i w całości zagadnienia sporne, mające prejudycjalne znaczenie dla sprawy głównej, a zatem mogą mieć treść zarówno pozytywną, jak i negatywną. Odrębnie wszczęte sprawy o własność, dołączone do sprawy o zniesienie współwłasności, tworzą z tą sprawą jedną całość podlegającą kompleksowemu osądowi w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, a orzeczenie o nich zawarte powinno być w odrębnym punkcie sentencji postanowienia z tego względu, że rozstrzyga ono prawomocnie o żądaniu strony, które w innym postępowaniu zgłoszone już być nie może z uwagi na treść art. 618 § 3 k.p.c. Nie ma też wątpliwości, że od postanowienia wydanego przez sąd drugiej instancji służy wyłącznie skarga kasacyjna na zasadach określonych w art.

519¹ § 1 i 4 pkt 4 k.p.c., a nie apelacja (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1981 r., III CZP 29/81, OSNCP 1982 r., nr 4, poz. 45, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 138/11, OSNC 2012 r., nr 708, poz. 89, Biul. SN 2012 r., nr 2 poz. 12, z dnia 6 kwietnia 2017 r., IV CZ 140/16 nie publ.). Na marginesie jedynie można wskazać, że wskazane zagadnienia prawne nie miałyby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy skoro w podstawach skargi skarżący nie zawarł zarzutów naruszenia prawa materialnego dotyczących sposobu rozstrzygnięcia sporu o własność.

Nie ma też podstaw do przyjęcia, że art. 212 § 2 k.c. w zakresie dopuszczalności przyznania nieruchomości stanowiącej przedmiot zniesienia współwłasności niektórym z dotychczasowych współwłaścicieli na współwłasność, budzi poważne wątpliwości, a zatem nie wątpliwości zwykłe, które mogą być rozstrzygnięte przez sąd powszechny w toku rozpoznawania sprawy, a wątpliwości kwalifikowane, wynikające z rozbieżnej jego wykładni przez judykaturę i orzecznictwo. Zarówno poglądy przedstawicieli doktryny, jak i judykatury cechuje jednolitość w aprobowaniu stosowania, w drodze analogii art. 1044 k.c. oraz możliwości zniesienia współwłasności przez przyznanie rzeczy wspólnej lub jej części kilku dotychczasowym współwłaścicielom, jeżeli taki sposób jest uzasadniony z ekonomicznych i społecznych przyczyn oraz nie spowoduje konfliktów a wszyscy współwłaściciele mający pozostać w niepodzielności wyrażą na to zgodę (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1993 r., I CRN 176/93, nie publ., z dnia 4 listopada 1998 r., II CKN 347/98, OSNC 1999 r., nr 6, poz. 108).

Z tej przyczyny zarówno przedstawione zagadnienie prawne, jak i wskazana potrzeba wykładni art. 212 § 2 k.c. nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie uzasadnia tego również powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z odwołaniem się do podstaw skargi bez odrębnego wskazania, w czym autor skargi tę oczywistość upatruje, mimo sformułowania zarówno zagadnień prawnych, jak i powołania potrzeby wykładni przepisów prawnych.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania

kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 2, § 5 pkt 6 i 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015 r., poz. 1800).

jw